
Alderdommens svøpe

LEGELIVET

KARL OTTO NAKKEN

karln@ous-hf.no

Karl Otto Nakken er dr.med., nevrolog og pensjonert overlege. Han var i mange år medisinsk ansvarlig ved Spesialsykehuset for epilepsi i Sandvika.

I høst sto det å lese i Aftenposten at norske leger blir eldre. Det stemmer forbausende godt med de erfaringer vi har gjort oss i doktorklubben.



Foto: privat

For medlemmene av doktorklubben har det vært en ambisjon å følge Nordahl Griegs oppfordring om å gå inn i sin tid. Fange tidsånden. Selv om vi nok kan diskutere dagsaktuelle temaer og sukke høylytt over trender i tiden, merker jeg at vi lett fortaper oss i for lenge forgangne begivenheter. Vårt fotballfrelste medlem pleier gjerne å si at alt var mye bedre under Keegan.

Flere har fått merke at med alderdommen følger sviktende helse og dårligere selvfølelse. Kunsten er ikke å *bli* gammel, men å *være* gammel. Selv tror jeg en dose selvironi kan ha en lindrende effekt. Alderdommen har vært kalt den lille død – med en snikende årelating av overskudd og livsløst. Skogsarbeideren og lyrikeren Hans Børli mente at alderdommen er en råte i kroppen. Mørke tanker tar bolig i deg og huler deg langsomt ut.

Mens unge mennesker kan våkne om morgenen og se frem til en ny dag med nye muligheter, kan noen av oss i doktorklubben våkne med en følelse av ikke lenger å høre hjemme i denne verden. Med en sterk fornemmelse av å ha fremtiden bak oss og evigheten foran oss.

Et medlem fant trøst i det faktum at tidligere så unge folk eldre ut, mens i dag ser eldre folk unge ut. Han ble raskt kontret med at et av de sikreste tegnene på at du begynner å bli gammel, er når folk du møter, sier at du ser godt ut. Vår alles skrekk er å skulle tilbringe våre siste år som en gammel og dement krok, sittende og lalle på sykehjemmet Tåkeheimen. Og vente på det ukentlige høydepunktet: røkt kolje til middag.

«Kunsten er ikke å bli gammel, men å være gammel»

Som mange andre norske pensjonister er flere av doktorklubbens medlemmer glade i å reise. Jeg hører ikke til dem. I en urolig og omskiftelig verden synes jeg det er godt med noe stabilt, noe konsistent. Derfor er jeg med årene blitt en heimfødning, en slags Per Bufast som trives best hjemme. Jeg slutter meg helt til Herbjørn Sørebo (1933–2003), som hevdet at alle reiser i bunn og grunn er en omvei hjem.

I 1968, midt i vår studietid, skyllet det en antiautoritær bølge over landet vårt. Respekten for øvrighetspersoner, inkludert leger, fikk da en knekk. Før den tid var nok respekten for leger i største laget. Alf Prøysen illustrerer dette godt i sin «Kolera-vise» fra 1949. De var i ferd med å begrave en skinndød mann. Midt under seremonien åpner mannen lokket på kista og roper at han fortsatt er i live. Enka blir da mektig irritert og sier: «Åssen er det du bær' deg, du vøl itte skam! Nei, legg deg nå pent nedi kista di nu! Du veit dokter'n hæn skjønne det bære hell du!»

Nylig kom jeg i prat med en ung kollega. Hun var lei seg etter først å ha stilt feil diagnose, for deretter å ha iverksatt behandling noe sent hos en av sine pasienter. Hun var så full av skamfølelse og selvbebreidelse at hun var kommet i tvil om hun egnet seg som lege.

Jeg måtte straks trøste henne med at opplevelsen av utilstrekkelighet har fulgt legeyrket helt fra tidenes morgen. Å gå gjennom legelivet uten noen gang å ha feiltolket symptomer og funn har jeg ennå til gode å høre om. Ikke sjelden møter vi pasienter med et atypisk symptombilde, og der rett diagnose først er mulig å stille et stykke ut i sykdomsforløpet. Dessuten må vi nok også ydmykt erkjenne at vi ikke alltid er i stand til å løse pasientens problemer.

Samtidig følte jeg behov for å minne henne om at vi leger kanskje har verdens mest spennende og meningsfylte yrke. Der vi hver eneste dag kan utgjøre en stor og viktig forskjell i folks liv. Noen ganger helbrede, ofte lindre, alltid trøste.

På våre klubbmøter kan medlemmenes sviktende hørsel og kognisjon skape de pussigste situasjoner. God dag mann, økseskaft-svar er ikke uvanlig. Flere strever med å huske navn. En fant trøst i at han heldigvis ikke lenger kunne huske alt han hadde glemt. Men som kolleger flest kvitte han seg for å la seg undersøke. Spesielt advarte han mot MR-undersøkelse av hjernen. Han mente man da risikerte å få et like nedslående resultat som en amerikansk bokser som

var blitt utsatt for en knockout. Beskrivelsen av bokserens MR-bilder lød omtrent slik: «On the left side there is nothing right. On the right side there is nothing left.»

Publisert: 20. februar 2023. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.22.0813
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 13. februar 2026.